

RAHİM İÇİ ARAÇ (RIA)

Dr.Öğr.Üy.İlknur M. Gönenç

**RAHİM İÇİ ARAÇ HAKKINDA
NELER BİLİYORSUNUZ?**

RAHİM İÇİ ARAÇ (SPİRAL)

- **Rahmin içine yerleştirilen küçük, plastik bir araçtır. Bakır ve hormon içeren tipleri vardır.**
- **Döllenmeyi engellemek için her gün az miktar bakır salgılar.**

ÖNEMLİ.....

- Rahim içi araç (RİA) uygulatmadan önce bir sağlık kuruluşundan **MUTLAKA DANIŞMANLIK** alınmalıdır.

TARİHÇE

- 11. yy. da develerin uterin kavitesine çakıl taşı yerleştirilmiş.
- 19. yy. da Asya' da elmasla kaplı platin çubuk denenmiş.
- 1909' da Alman Richter ilk RİA' yı tanımlamış (ipek böceği barsağından).
- 1928' de Graefenberg, ipek böceği barsağını alman gümüşüyle kaplamış.
- 1934' de Japon P. Ota altın kaplı RİA üretmiş.
- Polietilenin keşfiyle 1962' de Dr. Jack Lippes, “ Lippes Loop “ ‘u geliştirmiş.
- 1974' de bakırlı RİA' lar tanımlanmış.
- 1976' da hormonlu RİA' lar geliştirilmiş.

- Bakırlı rahim içi araçlar (RİA) ülkemizde en çok kullanılan modern aile planlaması yöntemlerindedir.
- Dünyada yaklaşık 50 yıllık tarihine rağmen 21. yüzyılda bile geliştirilmesi devam eden modern bir yöntem olarak kabul görmektedir

- Bakır içeren RIA' ların etkinlik ve süreleri modeline göre değişmektedir.
- İçlerindeki bakır miktarı gebelikten koruyuculuk sürelerini belirler.

T Cu 380 A (T-care, Pregna)

Özellikle kamu kuruluşlarında yaygın olarak kullanılan **Cu T 380 A modeli 12 yıla** kadar etkin bir şekilde gebelikten korur.

Multiload

- Üzerinde dikensi çıkıntıları olan atnalı şekilde iki kol ve dikey gövdeden oluşur; polietilenden yapılmıştır.
- 250-375 mm² bakır içeren normal ve mini modelleri mevcuttur.

- **Multiload 250Cu 3yıl,**
- **Multiload 375 Cu 5 yıl** süreyle gebelikten korumaktadır.
- Bu modellerde kanama ve ağrı oranları daha az ,aşağı kayma ve atılma oranları biraz daha yüksektir.

- Tüm rahim içi araçlarda bakır bitince koruyuculuk azalacak, gebelik riski artacaktır.
- RİA ların süreleri bitince (içlerindeki bakır bitince) gebelikten koruyuculukları azalacağı için hemen değiştirilmelidirler.

RAHİM İÇİ ARAÇ (RİA)

ETKİ MEKANİZMASI;

1. Ovulasyonu baskılamaz.
2. Uterus boşluğunda bulunan RİA, yabancı cisim etkisi yaratıp, endometriumdan enflamatuvar reaksiyon oluşturup zigotun implantasyonunu önler.
3. RİA' nın antijen etkisi kuvvetli yc etkisi yaratarak spermleri imha eder.
4. Spermleri immobilize eder ve vajenden fallop tüplerine geçişi engeller.
5. Bakır uçlular daha etkindir.

Olumlu Yönleri Nelerdir?

- %98 etkilidir.
- Uzun süre gebelikten korur.
- Bakırlı olanlar 10 yıl korur. Bir kere uygulanınca gebelikten korunmak için başka bir şey gerektirmez.
- Çıkartıldığında hemen gebe kalınabilir.
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmaz.
- Hiçbir ilaçla etkileşimi yoktur.

Olumsuz Yönleri Nelerdir?

- Mutlaka bir sağlık kuruluşunda uygulanması gereklidir.
- Bazı kadınlarda uygulama ve çıkarma işlemi ağrılı olabilir.
- Uygulamayı takibeden ilk aylarda kasık ağrısı, lekelenme ve adet miktarında artam veya adet süresinde uzama olabilir.
- Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara karşı korumaz.

Kimler İçin Uygundur?

- Uzun süre korunmak isteyenler
- İleri yařta olup sterilizasyon istemeyenler
- Yeni doğum yapmış emziren kadınlar
- Kürtaj olmuş ya da kendiliğinden düşük yapmış kadınlar
- Diğer yöntemleri kullanmakta zorluk çekenler

Kimler İçin Uygun Değildir?

- Gebeler ya da gebelik şüphesi olanlar
- Kısa (bir yıldan az) sürede yeniden çocuk sahibi olmak isteyenler
- Adetleri aşırı ağrılı ve adet kanaması çok fazla olan kadınlar
- Rahminde veya diğer üreme organlarında kronik iltihap bulunanlar
- Rahminde veya diğer üreme organlarında yapısal bozukluğu olanlar
- Rahminde veya diğer üreme organlarında kanser olanlar
- Birden fazla cinsel eşi olanlar (kendisinin veya eşinin)

RİA Nereelerde, Kim Tarafından Uygulanır?

Kadın Hst. ve Doğum uzmanı
Sertifikalı pratisyene hekim
Sertifikalı ebe, hemşire

Sağlık Ocağı
AÇSAP Merkezi
Hastaneler
Özel Klinikler

RAHİM İÇİ ARAÇ (RİA)

UYGULAMA ZAMANI;

1. Gebelik şüphesi yoksa mens. siklusun herhangi bir gününde, gebelik şüphesi varsa bir sonraki adet beklenir.
2. En uygun zaman menst. sırasında ya da menst. sonrası 10 gündür.
3. Doğumdan sonraki ilk 10 dk hemen uygulanır (düşme olasılığı ve uterus yumuşak olduğundan perforasyon riski yüksektir.)
4. RİA normal doğumdan 6 hafta, C/S' dan 8 hafta sonra takılır.
5. Kadında bir enf. riski yoksa düşük sonrası hemen takılabilir.

Siklusun kanama fazında uygulamanın avantajları

- ❖ Gebelik olasılığı minimaldir.
- ❖ Servikal kanal açıktır.
- ❖ Ağrı minimaldir.
- ❖ -RIA uygulama sonrası leke şeklinde kanama daha az görülür.

Siklusun kanama fazında uygulamanın dezavantajları

- Uygulama için gün sayısının sınırlı oluşu
- Kanamalı dönemde hastanın muayene ve manipülasyondan kaçınabilmesidir.

- **Daha önce RIA kullanıyorsanız değiştirilme zamanında, çıkarıldığında yenisi hemen uygulanabilir.**
- **Rahimin dinlendirilmesi diye bir kavram yoktur.**

RIA'NIN KOMPLİKASYONLARI

- ❖ Kanama
- ❖ Kramp ve ağrılar
- ❖ RIA'nın atılması
- ❖ Senkop
- ❖ Gebelik
- ❖ Uterus perforasyonu
- ❖ Pelvik enflamatuvar hastalık

RIA İÇİN TEHLİKE BELİRTİLERİ

- Adet gecikmesi veya anormal kanama
- Cinsel ilişkide ağrı, nedeni belli olmayan karın ağrısı
- Anormal akıntı
- Enfeksiyon belirtileri, ateş üşüme, halsizlik
- İplerin bulunamaması veya uzaması

DİKKAT!

RİA ile korunurken:

- Karında aşırı ağrı,
- Anormal (renkli kokulu) vajinal akıntı,
- Normal adetini iki misli kanama veya düzensiz kanamalar,
- Aracın düştüğünden veya kısmen rahimden hazneye doğru çıktığından şüpheleniliyorsa,
- Beklenen adette 10 günden fazla gecikme varsa, derhal bir sağlık kuruluşuna başvurulmalıdır .

RİA'NIN ÇIKARILMA ZAMANI

- **RİA mensturasyon sırasında çıkarılır**

RİA KULLANAN KADINLARIN İZLEMİ

- Uygulamayı izleyen 3. Ayda, 6. Ayda daha sonra yılda bir kez kontrole yapılmalı
- RİA' nın tehlike belirtileri kişiye öğretilmeli

TEŐEKKÜRLER

Kaynaklar

1. Family Planning, Contaception, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>
2. Akyıldız, N. 2000. Ana ve Çocuk Sağlığı I- II. Ya-pa Yayınları, İstanbul
3. Bridge D.Emergency contraception: Focus on thefacts. JAAPA Journal of the american academy of physician assistants 2016; 29:20-24.
4. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Ulusal Stratejiler ve Eylem Planı 2005 - 2015. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı; 2010: 17
5. <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/a%C3%A7sap36.pdf>
6. Skouby SO. Contraceptive use and behavior in the 21st century: a comprehensive study across five Eur opean countries. Contrasept Reprod Health Care 2004 ;9: 57 - 68.
7. T.C. Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi, Cilt I Aile Planl aması ve Ü reme Sağlığı . Ankara : 2000
8. Türkiye nüfus ve sağlık araştırması 2018 Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.p
9. WHO (World Health Organization) Erişim adresi: http://www.who.int/reproductivehealth/topics/family_planning/en/index.html.